

PRZESŁUCHANIE MAŁOLETNICH I OFIAR PRZESTĘPSTW SEKSUALNYCH

Kamil Federowicz

PRZESŁUCHANIE MAŁOLETNICH I OFIAR PRZESTĘPSTW SEKSUALNYCH

Kamil Federowicz

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Stan prawny na 12 marca 2020 r.

Recenzent

Dr hab. Igor Zgoliński, prof. KPSW

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne

Anna Krzesz

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

· Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
· im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej
· w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
· A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-680-3

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Dziękuję żonie, córkom oraz dziadkom,
od których wszystko się zaczęło

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wstęp	17
Rozdział I	
Przesłuchanie pokrzywdzonego tzw. czynami seksualnymi oraz osoby małoletniej w prawie międzynarodowym i w prawie Unii Europejskiej.....	21
1. Prawo międzynarodowe w krajowym porządku prawnym	21
2. Prawo międzynarodowe	30
2.1. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r.	32
2.2. Konwencja Rady Europy z 12.07.2007 r. o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych...	35
2.3. Konwencja Rady Europy z 11.11.2011 r. o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej	39
3. Prawo Unii Europejskiej.....	41
3.1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z 25.10.2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw.....	43

3.2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z 5.04.2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar	48
3.3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z 13.12.2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej.....	51

Rozdział II

Przepisy regulujące oraz klasyfikacja przesłanek

szczególnych trybów przesłuchań	57
1. Wejście w życie i zmiany regulacji prawnej.....	57
2. Cel wprowadzenia	71
3. Obowiązki przepisów w czasie.....	74
4. Klasyfikacja przesłanek	88

Rozdział III

Przesłanki przedmiotowe pierwszego przesłuchania

w trybach szczególnych	91
1. Rodzaje postępowań, w których dopuszczalne jest stosowanie art. 185a–185d k.p.k.	91
1.1. Postępowanie karnoskarbowe	96
1.2. Postępowanie w sprawach o wykroczenia	104
1.3. Postępowanie w sprawach nieletnich	115
1.4. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary	128
1.5. Postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej.....	133
2. Faza postępowania karnego a stosowanie szczególnych trybów przesłuchania.....	139
3. Czynności procesowe objęte trybami z art. 185a–185c k.p.k.	164
3.1. Zawiadomienie o przestępstwie	164
3.2. Okazanie	177

3.3. Konfrontacja.....	181
3.4. Oględziny, eksperyment procesowy, wizja lokalna, inne czynności	188
3.5. Miejsce czynności procesowych a stosowanie szczególnych trybów przesłuchań.....	191
4. Dopuszczalność postępowania, w ramach którego ma nastąpić przesłuchanie	199
5. Przepięstwo, typ czynu zabronionego lub sposób popęłnienia czynu zabronionego	208
5.1. Rodzaje przestępstw uzasadniających tryby z art. 185a k.p.k.	212
5.2. Rodzaje przestępstw uzasadniających tryb z art. 185b k.p.k.	231
5.3. Rodzaje przestępstw uzasadniających tryb z art. 185c k.p.k.	234
5.4. Formy zjawiskowe i stadialne popęłnienia czynu zabronionego	239
5.5. Kwalifikacja kumulatywna czynu.....	241
5.6. Łączność przedmiotowa i podmiotowa spraw w postępowaniu karnym a przesłuchanie w trybach art. 185a–185c k.p.k.	243
5.7. Zmiana kwalifikacji zarzucanego czynu a dalsze stosowanie trybów szczególnych.....	251
5.8. Popęłnienie czynu za granicę	253
6. Charakter zeznań, jakie ma składać świadek.....	255
6.1. Znaczenie albo istotne znaczenie okoliczności, na które ma zostać przesłuchany pokrzywdzony lub świadek	255
6.2. Subsydiarność przesłuchań przeprowadzanych w trybach art. 185a–185c k.p.k.	265

Rozdział IV

Przesłanki podmiotowe pierwszego przesłuchania w trybach szczególnych.....	269
1. Przesłanki podmiotowe pozytywne	269
1.1. Pokrzywdzony i świadek jako podmiot przesłuchań w szczególnych trybach	269

1.1.1. Pokrzywdzony jako podmiot przesłuchań z art. 185a § 1 i 4, art. 185c § 1a k.p.k.	271
1.1.2. Świadek jako podmiot przesłuchania w trybie art. 185b § 1 i 2 k.p.k.	281
1.2. Wiek pokrzywdzonego i świadka w czasie przesłuchania	284
1.3. Obawa wpływu innych warunków przesłuchania lub obecności oskarżonego na pokrzywdzonego lub świadka. Wniosek pokrzywdzonego.....	299
1.3.1. Obawa wpływu innych warunków przesłuchania na pokrzywdzonego (art. 185a § 4 k.p.k.)	299
1.3.2. Obawa wpływu bezpośredniej obecności oskarżonego na pokrzywdzonego lub świadka (art. 185b § 2, art. 185c § 3 k.p.k.)	310
1.3.3. Wniosek pokrzywdzonego (art. 185c § 3 k.p.k.)...	316
2. Przesłanki podmiotowe negatywne.....	321
2.1. Współdziałanie w popełnieniu czynu zabronionego, związek czynu świadka z czynem, o który toczy się postępowanie	321
2.2. Świadek koronny, świadek <i>incognito</i> , świadek niezdolny do złożenia zeznań, zgoda przedstawiciela świadka, prawo odmowy zeznań, zwolnienie od złożenia zeznań, związanie tajemnicą	330
2.2.1. Świadek koronny	330
2.2.2. Świadek <i>incognito</i>	331
2.2.3. Osoba niezdolna do bycia świadkiem.....	338
2.2.4. Zgoda przedstawiciela świadka	340
2.2.5. Prawo odmowy zeznań, zwolnienie od złożenia zeznań.....	341
2.2.6. Związanie świadka tajemnicą	351
3. Wzajemne relacje przesłanek szczególnych trybów przesłuchań	357

Rozdział V**Przesłanki ponownego przesłuchania w trybach**

szczególnych	363
1. Przesłanki przedmiotowe ponownego przesłuchania	363
1.1. Wyjście na jaw istotnych okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania pokrzywdzonego i świadka, o których mowa w art. 185a, art. 185b § 1, art. 185c k.p.k.	363
1.2. Ponowne przesłuchanie, o którym mowa w art. 185b § 2 k.p.k.	377
1.3. Ponowne przesłuchanie pokrzywdzonego czynami z art. 197–199 k.k. przed nowelizacją art. 185c k.p.k. ustawą z 19.07.2019 r.	381
2. Żądanie oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego lub świadka...	390
2.1. Posiadanie obrońcy	390
2.2. Nieposiadanie obrońcy	395
2.3. Zmiana obrońcy	402
2.4. Pojęcie pierwszego przesłuchania	403
2.5. Posiadanie obrońcy w czasie kolejnego przesłuchania....	406
2.6. Podmiot składający żądanie	408
2.7. Forma żądania	408
2.8. Czas wystosowania żądania.....	409
2.9. Względny charakter żądania oskarżonego.....	412
2.10. Istotność depozycji świadka a żądanie oskarżonego ...	421
2.11. Kumulacja żądań	426
3. Inne okoliczności uzasadniające ponowne przesłuchanie...	427
3.1. Przesłuchanie przez sąd niewłaściwy rzeczowo	427
3.2. Niewłaściwy skład sądu przesłuchującego	430
3.3. Przeprowadzenie przesłuchania przez sędziego podlegającego wyłączeniu	440
3.4. Przesłuchanie pokrzywdzonego przez organ nieuprawniony	445
3.5. Wielość terminów posiedzenia lub rozprawy a zasada jednokrotności przesłuchania	462
3.6. Wyłączenie sprawy do odrębnego postępowania.....	466
3.7. Brak udziału osób uprawnionych	468

3.8. Brak udziału biegłego	494
3.9. Pozostałe przypadki ponownego przesłuchania w trybach szczególnych	510
3.9.1. Niepouczenie świadka o przysługujących prawach i obowiązkach.....	510
3.9.2. Niezachowanie warunków dotyczących utrwalania i pomieszczeń przesłuchań w trybach art. 185a–185c k.p.k., utrata protokołu, zapisu obrazu lub dźwięku tego rodzaju czynności.....	520
3.9.3. Udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej...	530
3.9.4. Przesłuchanie za granicą świadków, o których mowa w art. 185a–185c k.p.k.....	534
Zakończenie	539
Bibliografia	557
Publikacje internetowe	569
Wykaz orzecznictwa	571

WSTĘP

Celem pracy jest holistyczna, na płaszczyźnie prawa karnego procesowego *sensu largo*, analiza przesłanek dopuszczalności stosowania szczególnych trybów przesłuchań określonych w art. 185a–185c k.p.k. Połączono ją z próbą rozstrzygnięcia dotychczasowych wątpliwości i rozbieżności doktrynalnych oraz orzeczniczych, dotyczących rozumienia warunków stosowania tego rodzaju przesłuchań, w szczególności po zmianach dokonanych ustawą z 13.06.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. poz. 849) oraz ustawą z 19.07.2019 r. (Dz.U. poz. 1694)¹, które powodują konieczność przewartościowania znacznej części dotychczas prezentowanych stanowisk, przy uwzględnieniu regulacji prawa międzynarodowego oraz prawa Unii Europejskiej, będących niewątpliwie jednym z głównych determinantów rozwoju tych regulacji.

Innym równie istotnym aspektem pracy jest próba odnalezienia odpowiedzi na pytania dotyczące możliwości stosowania tego rodzaju przesłuchań na gruncie procedur odwołujących się do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego. Poczynione w monografii liczne rozważania, analizy oraz interpretacje ukierunkowane są na płaszczyznę związaną z możliwymi koincydencjami szczególnych trybów przesłuchań z innymi instytucjami prawa karnego procesowego oraz skupiają się na przedstawieniu rozwiązań większości możliwych problemów interpretacyjnych oraz praktycznych związa-

¹ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, który wpłynął do Sejmu RP w dniu 21.02.2019 r. – druk Sejmu VIII kadencji nr 3251.

nych z prawidłowym stosowaniem przesłuchań podmiotów określonych w art. 185a–185c k.p.k. W pracy nie brakuje również uwag wskazujących i uzasadniających potrzeby wprowadzania zmian istniejących obecnie rozwiązań prawnych.

Opracowanie, celem nadania mu przejrzystości i czytelności, podzielone zostało na pięć rozdziałów tematycznych, a te z kolei na systematyzujące i porządkujące je podrozdziały.

Rozdział I w założeniu stanowić ma odniesienie do usytuowania prawa międzynarodowego oraz prawa Unii Europejskiej w krajowym porządku prawnym oraz wyznaczonych w prawie międzynarodowym oraz prawie Unii Europejskiej standardów ochrony małoletnich świadków oraz pełnoletnich świadków pokrzywdzonych niektórymi typami czynów zabronionych z analizą kluczowych w tej mierze regulacji.

W kolejnym rozdziale szeroko omówione zostały przyczyny wprowadzenia regulacji najpierw art. 185a k.p.k., następnie art. 185b k.p.k. oraz ich późniejsze zmiany, a finalnie intencje wprowadzenia art. 185c i 185d k.p.k. oraz zmiany art. 185c k.p.k.² Poczyniono w nim także odniesienia do kwestii intertemporalnych związanych ze zmianami i wejściem w życie kolejnych trybów przesłuchań określonych w powyższych przepisach oraz stosunku tych regulacji prawnych do innych przepisów związanych z przesłuchaniem świadka. Zaproponowano również klasyfikację przesłanek warunkujących zastosowanie każdego z trybów przesłuchań statuowanych w art. 185a–185c k.p.k. z rozróżnieniem na warunki, w jakich winny zostać dokonane tego rodzaju przesłuchania, oraz na przesłanki w ogóle dopuszczalności tego rodzaju czynności dowodowych, a tych ostatnich wedle zaproponowanych kryteriów, a więc czy dotyczą osoby, czy też postępowania karnego lub jego przedmiotu, czy dotyczą pierwszego, czy kolejnego przesłuchania, na przesłanki przedmiotowe pierwszego bądź kolejnego przesłuchania oraz przesłanki podmiotowe pierwszego bądź kolejnego przesłuchania.

² Druk Sejmu VIII kadencji nr 3251.

W dalszej części rozważań skupiono się na przesłankach przedmiotowych pierwszego przesłuchania, starając się w sposób czytelny zaprezentować czynniki, motywy oraz niezbędne do spełnienia warunki przedmiotowe umożliwiające zastosowanie tychże przesłuchań.

Następnie opracowanie zawiera analizę przesłanek podmiotowych pierwszego przesłuchania z ich podziałem na te o charakterze pozytywnym, jak też negatywnym. Wśród tych pierwszych rozważane są pojęcia: pokrzywdzonego, świadka, wieku pokrzywdzonego i świadka w czasie przesłuchania, małoletniości, a także zagadnienie obawy wpływu innych warunków przesłuchania lub obecności oskarżonego na pokrzywdzonego lub świadka. W ramach drugiej grupy rozpatrywane są zagadnienia: współdziałania świadka w popełnieniu czynu zabronionego, świadka koronnego i *incognito*, a także kwestie bezwzględnej niezdolności świadka do złożenia zeznań, prawa odmowy złożenia zeznań, zwolnienia z obowiązku złożenia zeznań, związania tajemnicą oraz zgody przedstawiciela świadka na złożenie zeznań. Dokonano również analizy wzajemnych relacji przesłanek szczególnych trybów przesłuchań.

Rozdział V w całości poświęcony jest rozważaniom na temat przesłanek przedmiotowych oraz podmiotowych odnoszących się do ponownego przesłuchania w trybach szczególnych oraz innym okolicznościom mogącym uzasadniać ponowienie czynności przesłuchania. Wśród tych pierwszych poruszane są problemy m.in. wyjścia na jaw istotnych okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania. W ramach przesłanek podmiotowych uwaga zostaje natomiast skupiona na wywołującym najwięcej dyskusji i sporów oraz budzącym najwięcej emocji w doktrynie oraz orzecznictwie zagadnieniu żądania oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania, jako przesłanki ponowienia przesłuchań. Z uwagi na występowanie również innych okoliczności uzasadniających kolejne przesłuchanie w tej części pracy poddane analizie zostają także kwestie związane z przeprowadzeniem przesłuchania przez sąd niewłaściwy rzeczowo, niewłaściwym składem sądu przesłuchującego, dokonaniem przesłuchania przez sędziego podlegającego wyłączeniu oraz przez organ nieuprawniony, brakiem udziału osób uprawnionych w przesłuchaniach, w tym biegłego psychologa, jednokrotnością przesłuchania w świetle wielości terminów

posiedzenia lub rozprawy, na których następuje przesłuchanie, wyłączeniem sprawy do odrębnego postępowania oraz innymi sytuacjami procesowymi mogącymi uzasadnić ponowne przesłuchanie w trybach szczególnych.

Zakończenie zawiera konkluzje wypływające z treści zawartych w poszczególnych rozdziałach pracy, w tym ewentualnie sformułowane w formie wniosków *de lege lata* bądź *de lege ferenda*.

traci charakter stawiania sobie osób do oczu, czyli istoty konfrontacji, by w ramach wzajemnego oddziaływania osób konfrontowanych dojść do prawdy. Brak jest więc jakichkolwiek racji, by dokonywać w ogóle takiej czynności, zwłaszcza że taki sposób przeprowadzenia konfrontacji jest zbliżony do tego, że oskarżony po odtworzeniu mu zeznań świadka może się do nich odnieść i gdyby przy tym wyszły na jaw istotne okoliczności, jest możliwość zarządzenia ponownego przesłuchania. Należy jednak przede wszystkim pamiętać, że konfrontacja ma zawsze charakter fakultatywny i z udziałem świadków z art. 185a–185c k.p.k. powinna być przeprowadzana w ostateczności.

3.4. Oględziny, eksperyment procesowy, wizja lokalna, inne czynności

W doktrynie zauważa się, że obostrzeń z art. 185a–185c k.p.k. nie stosuje się do określonych w art. 211 k.p.k. czynności eksperymentu procesowego lub wizji lokalnej. Tym samym dopóki podczas przebiegu tych czynności nie pojawi się potrzeba przesłuchania świadka opisanego w art. 185a–185c k.p.k., czynności te mogą przeprowadzać organy prowadzące postępowanie przygotowawcze. Jeśli jednak w ich przebiegu niezbędne będzie odebranie zeznań od świadka, wówczas zaczną obowiązywać reguły ochronne z art. 185a–185c k.p.k. z wyłączeniem art. 185b § 2 k.p.k. i konieczne będzie powierzenie przeprowadzenia tychże czynności postępowania przygotowawczego organom sądowym¹⁴⁵.

Jest to kwestia wzajemnych relacji art. 185a–185d k.p.k. do art. 207 i 211 k.p.k., a zwłaszcza do art. 212 k.p.k., który stanowi, iż w toku oględzin lub eksperymentu procesowego można dokonywać również przesłuchania lub innych czynności dowodowych. *Prima facie* wydaje się, że z uwagi na szczególne forum przesłuchania przewidziane w art. 185a, art. 185b § 1 i art. 185c § 2 k.p.k. (przesłuchania odbywają się w szczególności przystosowanym pomieszczeniach – art. 185d k.p.k.) i zastrzeżenie przesłuchania

¹⁴⁵ J. Pawlik-Czyniewska, *Rola i zadania prokuratora w przesłuchaniu małoletnich świadków na podstawie art. 185a k.p.k. i art. 185b k.p.k.*, NPKP 2013/30, s. 133–153.

tych świadków do wyłącznej kompetencji sądu nie powinno łączyć się oględzin, eksperymentu procesowego oraz wizji lokalnej z przesłuchaniem świadków wskazanych w powołanych przepisach, o ile miałyby to mieć miejsce poza pomieszczeniami określonymi w art. 185d k.p.k., np. w miejscu zdarzenia, nawet gdyby przesłuchania miał dokonywać sąd. Nie wyłączałyby to jednak możliwości przeprowadzenia przez organ postępowania eksperymentu lub oględzin z udziałem takiego świadka poza pokojem przesłuchań, jednak niepołączonego z przesłuchaniem. Odbierane wówczas relacje nie miałyby charakteru zeznań, a jedynie oświadczeń, pozwalających zorientować się organom w rzeczywistej sytuacji i by nie przekreślić celów ochronnych art. 185a–185c k.p.k., powinny mieć miejsce wyjątkowo i ograniczyć się do niezbędnego minimum. Problem z tymi czynnościami, ale także ze świadkiem, który może być przesłuchany tylko w miejscu pobytu (art. 177 § 2 k.p.k.), uwidocznił się od 27 stycznia 2014 r., kiedy ustawodawca nakazał przeprowadzać przesłuchania określone w art. 185a–185c k.p.k. w pomieszczeniach dookreślonych w art. 185d k.p.k., czyli, co do zasady, w siedzibie organów. Przyjęcie, że art. 185d k.p.k. określa bez wyjątku miejsce przesłuchań świadków wskazanych w art. 185a–185c k.p.k. i konieczność odstąpienia od czynności, gdy nie da się ich przeprowadzić w takim pomieszczeniu, prowadziłyby do rezultatów nieracjonalnych, np. konieczności odstąpienia od przesłuchania świadka, który z różnych powodów, jak choroba, może być przesłuchany tylko w miejscu swojego pobytu i to choćby ten świadek był jedynym źródłem dowodowym w sprawie.

Celem rozwiązania tego problemu interpretacyjnego należy przyjąć, że art. 185d k.p.k. określa w sposób ogólny miejsce przesłuchania świadków opisanych w art. 185a–185c k.p.k. Wyjątki od tej zasady wynikają z innych przepisów – art. 177 § 2 k.p.k., art. 212 w zw. z art. 207 lub w zw. z art. 211 k.p.k. – określających szczególne miejsca przeprowadzania czynności przesłuchania w sytuacjach w nich dookreślonych, gdyż w przepisach tych w sposób bardziej szczegółowy określono miejsca dokonania czynności w stosunku do art. 185d k.p.k., a tym samym stanowią one *leges speciales* wobec tego ostatniego przepisu. Zaznaczyć należy, iż w przypadku dokonywania przesłuchania świadków wskazanych w art. 185a–185c k.p.k. w innym miejscu niż określone w art. 185d k.p.k. należy przy przesłuchaniu dopełnić wszystkich tych obostrzeń

wynikających z art. 185a–185c k.p.k., ale też z art. 185d k.p.k. i wydanego na jego podstawie rozporządzenia, jakie możliwe są do zrealizowania w tym innym miejscu.

W literaturze podkreśla się, że ograniczenie powtarzalności czynności postępowania, w których biorą udział osoby określone w art. 185a–185c k.p.k., powinno dotyczyć nie tylko przesłuchania, ale także innych czynności, jak np. oględziny ciała, badania lekarskie. Jednokrotność powinna więc dotyczyć także innych czynności przeprowadzanych z udziałem małoletniego określonego w art. 185a i art. 185b k.p.k.¹⁴⁶ oraz pokrzywdzonego wskazanego w art. 185c k.p.k. Kwestia ta nie została wyraźnie uregulowana w Kodeksie, a brak ten może wpłynąć na przeprowadzanie takich czynności wielokrotnie, a przecież intencją ustawodawcy była ochrona tych podmiotów przed wtórną wiktyimizacją związaną z dokonywaniem czynności procesowych lub przeprowadzanych dla celów procesowych¹⁴⁷. W dyrektywach 2012/29/UE i 2011/93/UE podkreśla się potrzeby w zakresie ochrony ofiar przestępstw, ale przede wszystkim w trakcie czynności przesłuchania z ich udziałem, np. art. 22–24 dyrektywy 2012/29/UE, art. 20 dyrektywy 2011/93/UE, która w dodatku podkreśla, by liczba przesłuchań była jak najbardziej ograniczona i by były one przeprowadzane tylko w tych przypadkach, gdy jest to absolutnie niezbędne do celów postępowania przygotowawczego lub sądowego (art. 20 ust. 3 pkt e), a więc milczy na temat ograniczania liczby innych czynności, np. badań lekarskich, badań przez biegłych, oględzin. Nie ma więc podstaw do ograniczania dopuszczalności i liczby tych innych czynności z udziałem pokrzywdzonych lub świadków wskazanych w art. 185a–185c k.p.k. Organy postępowania karnego powinny jednak dokonywać ich z rozważą, zwłaszcza w zakresie ich liczby i charakteru, tak by poprzez te czynności nie doprowadzać do wtórnej wiktyimizacji, której zapobiegać ma ograniczenie dopuszczalności i liczby oraz szczególnej forma przesłuchań określonych w art. 185a–185c k.p.k.

¹⁴⁶ K. Chmielewska, *Ochrona...*, s. 29–30.

¹⁴⁷ D. Tarnowska, *Przesłuchanie pokrzywdzonego przestępstwem określonym w rozdziale XXV k.k., który w chwili czynu nie ukończył lat 15*, PS 2004/10, s. 83.

3.5. Miejsce czynności procesowych a stosowanie szczególnych trybów przesłuchań

Przed 27 stycznia 2014 r., kiedy wszedł w życie art. 185d k.p.k. i wydane na jego podstawie rozporządzenie w sprawie sposobu przygotowania przesłuchania przeprowadzanego w trybie określonym w art. 185a–185c Kodeksu postępowania karnego, ustawodawca nie regulował w żaden sposób wymogów dotyczących miejsca, w którym przeprowadzane było posiedzenie sądu, na którym miały miejsce przesłuchania w trybach art. 185a i 185b k.p.k. Do tego czasu warunki miejsc przesłuchań w trybach szczególnych określone były w niewiążących wytycznych Ministra Sprawiedliwości z 12.10.2007 r. w sprawie warunków, jakim powinny podlegać pomieszczenia służące do przeprowadzania czynności procesowych z udziałem małoletnich świadków¹⁴⁸. Na podstawie art. 4 ust. 1 noweli z 13.06.2013 r. maksymalnie przez okres 18 miesięcy po 27 stycznia 2014 r., czyli do 27 lipca 2015 r., dopuszczalne było przeprowadzenie przesłuchań w trybach art. 185a–185c k.p.k. w pomieszczeniach niespełniających wymogów określonych w art. 185d k.p.k. i w rozporządzeniu wydanym na podstawie tego przepisu, jeżeli na obszarze właściwości sądu nie było dostępne takie pomieszczenie.

Do 27 stycznia 2014 r., ewentualnie do 27 lipca 2015 r., niezachowanie warunków określonych w wytycznych, skoro nie były to powszechnie obowiązujące przepisy, a po 27 stycznia 2014 r., skoro ustawodawca dopuszczał odstępstwo, nie rodziło to żadnych negatywnych skutków procesowych¹⁴⁹. Należało jedynie rozważyć, czy warunki przesłuchania, inne niż panujące w tzw. przyjaznych pokojach przesłuchań, nie wpły-

¹⁴⁸ <http://www.ms.gov.pl/popp/drpp.php> (dostęp: 1.12.2015 r.). W tym samym roku, dzięki współpracy Ministerstwa Sprawiedliwości i Fundacji Dzieci Niczyje oraz Koalicji na Rzecz Przyjaznego Przesłuchiwanie Dzieci, powstały Standardy miejsca przesłuchiwanie dzieci, które powinien spełniać „Przyjazny Pokój Przesłuchań Dzieci”, <http://dziekoswiadek.fdn.pl> (dostęp: 1.12.2015 r.). Standardy te, w formie rekomendacji Ministerstwa Sprawiedliwości i Fundacji Dzieci Niczyje, zostały przesłane do sądów i prokuratur, zob. M. Wędrychowicz, A. Wojcieszak, *Małoletni pokrzywdzony w charakterze świadka. Taktyki i technika kryminalistyczna – wczoraj, dziś, jutro*, Poznań–Rzeszów 2009.

¹⁴⁹ Por. A. Krawiec, *Przesłuchanie małoletniego świadka po nowelizacji Kodeksu postępowania karnego*, PiP 2013/12, s. 122.

wały na świadka np. w sposób ograniczający swobodę jego wypowiedzi, co mogłoby rodzić konsekwencje na płaszczyźnie oceny wiarygodności depozycji złożonych przez świadka w innych warunkach niż zalecane.

Po 27 lipca 2015 r. ustawodawca w art. 185d § 1 k.p.k. bezwzględnie nakazuje przeprowadzenie przesłuchań, o których mowa w art. 185a–185c k.p.k., w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach w siedzibie sądu lub poza nią. Należy więc rozważyć, czy obowiązek ten dotyczy wszystkich trybów przesłuchań określonych w art. 185a–185c k.p.k., albowiem w przepisach tych uregulowano nie trzy, lecz sześć trybów przesłuchań, różniących się sposobem procedowania, np. tryb z art. 185a § 1–3 z trybem art. 185b § 2 k.p.k., oraz czy możliwość dokonania czynności z art. 185a–185c w miejscach określonych w art. 185d k.p.k. jest bezwzględnym warunkiem dopuszczalności przesłuchania osób, o których mowa w art. 185a–185c k.p.k.

W doktrynie zajęto stanowisko, że przepis art. 185d k.p.k., wprowadzający ustawowy wymóg przesłuchiwanie świadków w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach, dotyczy tylko tych przesłuchań, których sąd dokonuje na posiedzeniach, czyli określonych w art. 185a § 1, art. 185a § 4, art. 185b § 1 i art. 185c § 2 k.p.k., a nie w sytuacjach określonych w art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k., gdy dowody te przeprowadza się na rozprawie, ale w trybie wskazanym w art. 177 § 1a k.p.k.¹⁵⁰ Z poglądami takimi nie można się zgodzić, albowiem przemawia przeciwko nim wykładnia językowa, systemowa oraz funkcjonalna art. 185d k.p.k. i art. 177 § 1a k.p.k., a także motywy, jakie przyświecały projektodawcom art. 185d k.p.k.¹⁵¹

Jeżeli art. 185d § 1 k.p.k. stanowi, że: „Przesłuchania w trybie określonym w art. 185a–185c przeprowadza się w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach w siedzibie sądu lub poza jego siedzibą”, to *lege non distinguente* chodzi o wszystkie tryby, o których mowa w tych prze-

¹⁵⁰ T. Grzegorzczak, *Kodeks...*, 2014, komentarz do art. 185d; J. Grajewski [w:] *Komentarz...*, 2014, komentarz do art. 185d.

¹⁵¹ Tak też D. Gruszecka [w:] *Kodeks...*, 2015, komentarz do art. 185d.

pisach, a więc także w art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k.¹⁵² Znajduje to potwierdzenie także w treści art. 185d § 2 k.p.k., który stanowi, że: „Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przygotowania przesłuchania w trybie, o którym mowa w § 1 (...)”, a § 1 art. 185d k.p.k. wymienia bez żadnych wyłączeń art. 185a, 185b i 185c k.p.k., a więc odwołanie dotyczy wszystkich trybów w tych przepisach określonych. Ponadto w przepisie art. 185d § 2 k.p.k. podkreślono, że rozporządzenie ma określać sposób przygotowania przesłuchań oraz warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich przesłuchań, czyli ustawodawca założył, że wszystkie przesłuchania, o których mowa w art. 185a–185c k.p.k., mają być, w odróżnieniu od innych przypadków przesłuchania świadka, poprzedzone przygotowaniem i nie można w drodze wykładni zawężyć zakresu tej zasady. W przepisie zawierającym delegację podkreślono także, że przy określaniu sposobu przygotowania przesłuchań i warunków pomieszczeń, w których mają być przeprowadzane, powinno uwzględnić się konieczność zapewnienia swobody wypowiedzi i poczucia bezpieczeństwa osób przesłuchiwanym, a przecież te właśnie względy legły u podstaw wprowadzenia dodatkowych trybów przesłuchania określonych w art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. Jeżeli więc ustawodawca z tych samych względów wprowadził te dwa szczególne tryby przesłuchań i nie dokonał ich wyłączenia spod działania art. 185d k.p.k., to względem na te funkcje ochronne winien przemawiać za objęciem trybów przesłuchań z art. 185b § 2 i art. 185c § 3 także regulacją art. 185d k.p.k. Ustawodawca zaznaczył, że warunki pomieszczenia mają służyć osiągnięciu poczucia bezpieczeństwa osób przesłuchiwanym, a gdyby regulacji tej nie stosować do świadków określonych w art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k., to osoby te musiałyby przebywać w pomieszczeniach, które, co do zasady, takich gwarancji nie dają.

¹⁵² A. Krawiec, *Przesłuchanie...*, s. 129, która podnosi, że: „Miejsce oraz warunki przeprowadzania przesłuchania w trybie art. 185b k.p.k., podobnie jak w wypadku art. 185a k.p.k., określa art. 185d k.p.k.”, czyli, jak można wnioskować, autorka nie dokonuje różnicowania i przyjmuje, że warunki i miejsce, o których mowa w art. 185d k.p.k., dotyczą też przesłuchań, o których mowa m.in. w art. 185b § 2 k.p.k.

W rozporządzeniu w sprawie sposobu przygotowania przesłuchania przewidziano regulacje potwierdzające zaproponowany tok rozumowania. W § 3 ust. 1 rozp. przyg. przesł. wskazano, że: „Przed rozpoczęciem przesłuchania małoletniego, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, lub osoby cierpiącej na upośledzenie umysłowe, a także w innych wypadkach uzasadnionych stanem emocjonalnym lub właściwościami osobistymi świadka, sędziego, prokuratora, obrońcy i pełnomocnika pokrzywdzonego mogą uzgodnić z biegłym psychologiem sposób formułowania zadawanych świadkowi pytań, w szczególności dotyczących sfery intymnej”; a w § 4 ust. 2, że: „Jeżeli świadek jest małoletnim, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, lub osobą cierpiącą na upośledzenie umysłowe, biegły psycholog w miarę potrzeby udziela sędziemu pomocy w wyjaśnieniu w sposób zrozumiały dla świadka zasad przesłuchania, w tym prawa odmowy składania zeznań, o ile prawo to świadkowi przysługuje, obowiązku mówienia prawdy i faktu utrwalania czynności w formie zapisu na nośnikach”.

A contrario regulacji tych nie stosuje się, gdy przesłuchuje się osoby powyżej 15. roku życia i niecierpiące na upośledzenie umysłowe, a takich dotyczy nie tylko tryb z art. 185a § 4, ale także z art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. Ponadto zgodnie z § 5 rozp. przyg. przesł. pokój przesłuchań i pokój techniczny mogą być m.in. zorganizowane w ten sposób, że pokój techniczny to „pomieszczenie połączone z pokojem przesłuchań za pomocą środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku; w takim wypadku pokój techniczny może znajdować się w innym budynku niż pokój przesłuchań”. Sam prawodawca przewiduje więc możliwość zorganizowania pokoju przesłuchań na warunkach analogicznych do wskazanych w art. 177 § 1a k.p.k., do którego odwołują się art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. Nie ma więc najmniejszych przeszkód, by w trybach art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. przesłuchiwany znajdował się w pokoju przesłuchań połączonym z salą rozpraw za pomocą środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, a oba te pomieszczenia mogą znajdować się w innych budynkach.

Argumentem przeciwko objęciu trybów z art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. działaniem art. 185d k.p.k. ma być fakt, że art. 177 § 1a k.p.k., do którego odwołują się art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k., wykorzystywany jest do przesłuchań mających miejsce na rozprawie, a art. 185d k.p.k. dotyczy przesłuchań mających miejsce na posiedzeniach¹⁵³. Gdyby jednak ustawodawcy chodziło o zawężenie stosowania art. 185d k.p.k. tylko do posiedzeń, o których mowa w art. 185a–185c k.p.k., to w art. 185d k.p.k. posłużyłby się określeniem „posiedzenia w trybie określonym w art. 185a–185c k.p.k.” Konsekwentnie jednak, zarówno w § 1, jak i § 2 art. 185d k.p.k. używa zwrotu „przesłuchanie” i nie różnicuje, o przesłuchanie na jakim forum chodzi, czy rozprawy, czy posiedzenia. Utożsamianie zwrotu „przesłuchanie”, jakim ustawodawca operuje w art. 185d § 1 i 2 k.p.k., z pojęciem „posiedzenie”, jakim posługuje się np. w art. 185a § 2, art. 185c § 2 k.p.k., naruszałoby dyrektywę zakazującą wykładni homonimicznej, zgodnie z którą różnym pojęciom na gruncie danego aktu prawnego nie powinno nadawać się tego samego znaczenia, w szczególności w obrębie przepisów pozostających w ścisłym związku ze sobą, a takimi niewątpliwie są art. 185a–185d k.p.k.¹⁵⁴

W art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k., w odróżnieniu od art. 185a § 1 i 4, art. 185b § 1 i art. 185c § 2 k.p.k., w których przewidziano tylko jedno forum przesłuchania – posiedzenie, nie ograniczono forum przesłuchania, co znaczy, że mogą znaleźć zastosowanie zarówno na posiedzeniu, jak i na rozprawie. W art. 177 § 1a k.p.k., do którego przepisy te odwołują się, nie wskazano, że przyczyną jego zastosowania jest przebywanie świadka w określonym miejscu lub niemożność stawienia się do określonego miejsca, a określono jedynie sposób przesłuchania, przy wykorzystaniu urządzeń umożliwiających jednoczesny przekaz obrazu i dźwięku na odległość. W przepisie tym także nie dookreślono forum przesłuchania, a mając na uwadze, że może być on wykorzystany zarówno w toku postępowania przygotowawczego, jak i sądowego, to znaczy że forum przesłuchania uzależnione będzie od stadium postępowania, w którym czynność przesłuchania będzie miała miejsce. Nie jest bowiem trafny

¹⁵³ T. Grzegorzczak, *Kodeks...*, 2014, komentarz do art. 185d.

¹⁵⁴ L. Morawski, *Zasady...*, s. 119–122.

pogląd, że art. 185b § 2 w zw. z art. 177 § 1a k.p.k.¹⁵⁵ nie może zostać wykorzystany już w stadium postępowania przygotowawczego. W sytuacji uwzględnienia wniosku podejrzanego o przesłuchanie świadka wskazanego w art. 185b § 2 k.p.k., gdy żądał dopuszczenia do udziału w przesłuchaniu, podejrzanego należy dopuścić do czynności – art. 315 § 2 k.p.k. W takim przypadku przesłuchanie świadka z art. 185b § 2 k.p.k. powinno nastąpić w trybie określonym w art. 185b § 2 k.p.k. Z drugiej strony, gdy przesłuchania z art. 185b § 2 lub art. 185c § 3 k.p.k. mają mieć miejsce w stadium rozprawy, to nie ma żadnych podstaw do tego, by sąd czynił to poza rozprawą na posiedzeniu, a jedynie świadek powinien znajdować się w pomieszczeniach, o których mowa w art. 185d k.p.k. W konsekwencji należy uznać, że art. 177 § 1a k.p.k. określa jedynie sposób przeprowadzenia czynności przesłuchania, nie zaś fazy postępowania, w której może być wykorzystany, ani forum dokonania tej czynności, a więc odwołanie się w art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. do art. 177 § 1a k.p.k. nie powoduje zawężenia stosowania art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. tylko do stadium sądowego rozpoznania sprawy na rozprawie. Pojęcie „na odległość”, jakim ustawodawca posługuje się w art. 177 § 1a k.p.k., zwłaszcza w kontekście art. 185a–185d k.p.k. i regulacji rozporządzenia w sprawie sposobu przygotowania przesłuchania, ma charakter względny, gdyż ustawodawca nie precyzuje, o jaką odległość chodzi, a z rozporządzenia w sprawie sposobu przygotowania przesłuchania wynika, że może to być nawet odległość pomiędzy pomieszczeniami znajdującymi się w tym samym budynku (*a contrario* § 5 ust. 3 pkt 2 rozp. przyg. przesł.). Użyte więc w art. 177 § 1a k.p.k. pojęcie „na odległość” oznacza w istocie sytuację, że przesłuchiwana w ten sposób osoba nie znajduje się na forum, na którym rozpoznawana jest sprawa i na którym są inni uczestnicy postępowania, lecz znajduje się w innym miejscu, choćby w tym samym budynku, z którym to miejscem jest kontakt za pomocą urządzeń służących do przekazu obrazu i dźwięku.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym z art. 185d k.p.k. należy wywieść bezwzględny obowiązek przeprowadzenia, *lege non distingu-*

¹⁵⁵ Zob. w tym rozdziale podrozdział 2, w którym wskazano, że art. 185c § 3 k.p.k. stosuje się tylko w toku postępowania sądowego.

ente, każdego przesłuchania, o którym mowa w art. 185a–185c k.p.k., w pomieszczeniach określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 185d § 2 k.p.k., z tym że w toku rozprawy w czasie przesłuchań w trybach art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. świadek znajduje się wraz z osobą, o której mowa w art. 177 § 1a zdanie drugie k.p.k., i ewentualnie biegłym psychologiem w pokoju przesłuchań, połączonym z salą rozpraw, w której znajdują się uczestnicy rozprawy, za pomocą środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku.

Konieczność przeprowadzenia każdego przesłuchania określonego w art. 185a–185c k.p.k. w specjalnie przystosowanych pomieszczeniach rodzi zasadnicze wątpliwości w sytuacjach, w których świadek, z różnych powodów, ale przede wszystkim zdrowotnych, nie jest w stanie stawić się w miejscu, w którym znajduje się pomieszczenie, o którym mowa w art. 185d k.p.k. Rodzi się wówczas pytanie, czy w takiej sytuacji należy odstąpić od czynności przesłuchania świadka, czy też ją przeprowadzić, a jeśli tak, to na jakich warunkach, czy należy wówczas stosować przepisy dotyczące przesłuchania świadka w miejscu jego pobytu, czy regulacje art. 185a–185d k.p.k. i ewentualnie w jakim zakresie. Jest to także kwestia, czy możliwość dokonania czynności z art. 185a–185c k.p.k. w miejscach określonych w art. 185d k.p.k. jest bezwzględnym warunkiem dopuszczalności przesłuchania osób, o których mowa w art. 185a–185c k.p.k.¹⁵⁶

Świadek z powodu przeszkód zbyt trudnych do usunięcia może nie mieć możliwości stawienia się do miejsca, gdzie jest pomieszczenie, o którym mowa w art. 185d k.p.k., znajdujące się w okręgu organu właściwego do dokonania przesłuchań w trybach art. 185a–185c k.p.k. Czynność ta, gdy leży w gestii sądu na podstawie art. 396 § 2 k.p.k., może wówczas zostać zlecona do wykonania w drodze tzw. pomocy sądowej¹⁵⁷ sędzie-

¹⁵⁶ Tak A. Krawiec, *Przesłuchanie...*, s. 122, która podnosi, że wejście w życie art. 185d k.p.k. wykluczy w przyszłości problemy niekorzystania przez sądy ze specjalnych pomieszczeń i będzie stanowiło kolejną przesłankę maksymalnej ochrony małoletniego przed jego wtórną wiktymizacją.

¹⁵⁷ A. Lach, *Przesłuchanie na odległość w postępowaniu karnym*, PiP 2006/12, s. 80–87.

mu wyznaczonemu lub sądowi wezwanemu, w którego okręgu świadek przebywa, które to organy dokonają czynności w pomieszczeniach, o których mowa w art. 185d k.p.k. w miejscu pobytu świadka, z zachowaniem warunków np. dotyczących podmiotów uprawnionych do udziału w czynności określonych w art. 185a–185c k.p.k., a nie w art. 396 § 3 k.p.k. Natomiast przesłuchanie w trybie art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k. polegać może na stawiennictwie świadka w pokoju przesłuchań znajdującym się w okręgu, w którym świadek przebywa, połączonym z salą sądu właściwego do rozpoznania sprawy za pomocą środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. Gdy przesłuchanie w trybie art. 185b § 2 k.p.k. leży w gestii organu postępowania przygotowawczego, wówczas polegać ono może na stawiennictwie świadka w pokoju przesłuchań znajdującym się w okręgu, w którym świadek przebywa, połączonym z pokojem technicznym znajdującym się w okręgu organu właściwego do dokonania tej czynności za pomocą środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku.

Problemy dotyczących stosowania trybów z art. 185a–185c k.p.k. dostarcza sytuacja, gdy świadka można przesłuchać tylko w miejscu jego pobytu, np. chorego pokrzywdzonego z art. 185a k.p.k. w miejscu jego zamieszkania, pokrzywdzonego z art. 185c k.p.k. w szpitalu. Czy oznacza to, że art. 177 § 2 k.p.k. zawiera negatywne przesłanki zastosowania trybów z art. 185a–185d k.p.k., zwłaszcza art. 185d k.p.k. dotyczącego pomieszczeń przesłuchań i ich warunków? Wykładnia celowościowa, uwzględniająca także cele ogólne postępowania karnego, jakim jest czynienie prawdziwych ustaleń faktycznych, nakazuje przyjęcie, że art. 177 § 2 k.p.k. i opisana w nim sytuacja stanowi negatywne przesłanki zastosowania nie w ogóle trybów z art. 185a–185d k.p.k., ale tylko tych ich rozwiązań, których z uwagi na miejsce dokonywania czynności nie da się zastosować. Przemawia za tym także *ratio* regulacji art. 185a–185d k.p.k. i przewidziany w nich cel nadrzędny w postaci ochrony świadków przesłuchiwanym w tych trybach. Nie ma żadnych racjonalnych argumentów, by tylko z tego powodu, że świadek jest dodatkowo dotknięty szczególnymi okolicznościami uniemożliwiającymi mu stawiennictwo

w specjalnym pomieszczeniu, chronić go w mniejszym stopniu niż świadka niedotkniętego tego rodzaju przeszkodami. Stosować więc należy wszystkie te warunki art. 185a–185d k.p.k., które z uwagi na szczególne miejsce przesłuchania, inne niż specjalne pomieszczenie, da się zastosować, a więc np. prawo udziału będą mieli ci sami uczestnicy posiedzeń co w art. 185a–185c k.p.k., chyba że bezpośredni udział danego uczestnika był podstawą wprowadzenia danego trybu ochronnego, np. oskarżonego w przypadku art. 185b § 2 i art. 185c § 3 k.p.k., kiedy to oskarżony nie będzie mógł wziąć udziału w czynności lub będzie należało ten udział zorganizować tak, by nie dochodziło do bezpośredniej styczności np. wzrokowej lub słuchowej oskarżonego z przesłuchiwanym (np. udział oskarżonego za parawanem). W miarę możliwości czynność taka powinna zostać utrwalona za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk, ale nie będzie, co oczywiste, zachowanych warunków wyodrębnienia pokoju przesłuchań i technicznego.

Wbrew więc kategorycznemu brzmieniu art. 185d k.p.k., że przesłuchania w trybach art. 185a–185c k.p.k. „przeprowadza się” w specjalnych pomieszczeniach, co wskazuje na obligatoryjność przesłuchiwania tych kategorii świadków w miejscach wskazanych w art. 185d k.p.k., to jednak zachodzą sytuacje, że świadków określonych w art. 185a–185c k.p.k. przesłuchuje się poza tymi pomieszczeniami.

4. Dopuszczalność postępowania, w ramach którego ma nastąpić przesłuchanie

Czynności dowodowych, w tym przesłuchań w trybach art. 185a–185c k.p.k., dokonuje się, co do zasady, w toku postępowania. W art. 17 k.p.k. ustawodawca określił katalog warunków dopuszczalności procesu zwanych przesłankami procesowymi¹⁵⁸. Przy rozważaniu przez sąd wniosku

¹⁵⁸ T. Grzegorzcyk, *Kodeks...*, 2014, komentarz do art. 17; K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, *Kodeks...*, 2014, komentarz do art. 17; P. Hofmański (red.), *Kodeks...*, t. I,

Kamil Federowicz – doktor nauk prawnych specjalizujący się w postępowaniu karnym; sędzia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi – wydziału karnego, od 2017 r. delegowany do Sądu Okręgowego w Łodzi – wydziału karnego odwoławczego; autor publikacji z zakresu postępowania karnego.

W książce omówiono przesłanki dopuszczalności stosowania szczególnych trybów przesłuchań określonych w art. 185a–185c k.p.k. Dużo uwagi poświęcono ustawie z 19 lipca 2019 r., która znowelizowała m.in. przepisy dotyczące przesłuchania pokrzywdzonych przestępstwami seksualnymi oraz zawiera przepisy przejściowe mające wpływ na wskazane regulacje.

Opracowanie prezentuje także przyczyny wprowadzenia obowiązujących przepisów oraz klasyfikację przesłanek warunkujących zastosowanie każdego z trybów przesłuchań.

Publikacja omawia również:

- zagadnienia dotyczące wpływu obecności oskarżonego na pokrzywdzonego lub świadka,
- problematykę wyjścia na jaw istotnych okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania,
- kwestie związane z przeprowadzeniem przesłuchania przez sąd niewłaściwy rzeczowo.

Przedstawiono też standardy międzynarodowe i unijne ochrony małoletnich świadków oraz pełnoletnich świadków pokrzywdzonych określonymi typami czynów zabronionych.

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8187-680-3

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL